

(ISSN: 2602-4047)

Alyıldız Uğurlu, A. (2023). Analysis of Anatolian Tales in terms of the Root Values , *International Journal of Eurasian Education and Culture* , 8(22), 1443-1466.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoecc.725>

Article Type (Makale Türü): Research Article

ANALYSIS OF ANATOLIAN TALES IN TERMS OF THE ROOT VALUES

Aslıhan ALYILDIZ UĞURLU

Dr. Research Assistant, Recep Tayyip Erdoğan University, Rize, Türkiye, [aslihan.alyildizugurlu @erdogan.edu.tr](mailto:aslihan.alyildizugurlu@erdogan.edu.tr)
ORCID: 0000-0003-1377-2985

Received: 16.01.2023

Accepted: 15.08.2023

Published: 01.09.2023

ABSTRACT

The aim of this study is to examine Anatolian Tales in terms of root values specified in the MoNE (2019) Turkish Language Curriculum. In the study, which sets an example for qualitative research, 30 tales in the sets prepared for preschool and primary school first and second grade students were included in the study within the scope of Anatolian Tales Project. The study data were collected through document review and they were subjected to content analysis by using the root value checklist. As a result, it was found out that honesty occurs in the highest number of tales for preschoolers, and respect emerges in the second highest number of tales. In the case of primary school set, root values of responsibility and benevolence appear in the most tales, followed by justice and honesty with an equal emphasis on each. However, none of the tales was seen to include patriotism among the root values. The findings are presented along with examples pointing at the target root values. Finally, recommendations are made based on the results to expand the literature.

Keywords: Anatolian Tales, value, root value.

INTRODUCTION

The concept of value is defined as "the abstract measure that helps to determine the importance of something, the worth of something" by the Turkish Language Association. This concept usually refers to the principles and beliefs that guide behaviors and allow the individual to decide what is appropriate (Chaitanya, 2017). According to Halstead and Taylor (2000), values that play an important role in shaping behaviors are the standards that allow labelling behaviors as good.

Values include principles, core beliefs, goals, standards or life stances that serve as general guidelines for behaviors or reference points for decision making (Halstead, 1996, cited in O'Flaherty & McCormack, 2022). Beldağ and Yazar Kaptan (2017) state that the changes in social life and the problems encountered bring values to the fore in society. The basic characteristics of values are summarized by Schwartz (2006) as follows:

- Values are beliefs. They are not objective but emotion-related beliefs.
- Values are motivating concepts. They stand as goals that people strive to achieve.
- Values are above specific behaviors and situations. They are abstract goals. The abstract nature of values distinguishes them from concepts such as norms and attitudes, which often indicate certain behaviors, goals or situations.
- Values guide the selection or evaluation of actions, policies, people or events. That is, values serve as standards or benchmarks.
- Values are ranked in order of importance. Man's values form the primary value system that characterizes them as individuals. This hierarchical feature of values also distinguishes them from norms and attitudes.

By looking at the descriptors above, it can be said that values are affective, distinct from norms, and they set an example for abstract elements and guide many behaviors of people. Acquisition of values, which have a very important effect on behaviors, is possible through value education.

Thornberg (2014) defines value education as an inclusive concept that allows deployment of active citizenship ideas (Brownlee, Scholes & Johansson, 2016). Value education does not mean imposing or instilling values. Value education teaches to protect what is good and valuable among cultural heritage items (Chaitanya, 2017). According to Chaitanya (2017), objectives of value education include the following:

- To create a realistic and widespread understanding of human values and to train students as responsible citizens in their personal and social lives,
- To develop and encourage values such as honesty, humility, honesty, patience, cooperation, compassion and love,
- To promote scientific research spirit and scientific attitude for authentic and free thinking,
- To enable students to tell what is good and bad, right and wrong,
- To develop respect for the dignity of the individual and society.

These objectives can be accomplished with the early onset of value education. Halstey and Taylor (2000) argue that children begin to acquire values at very early ages. Also, Damon (1991) claims that early childhood education needs to begin by considering positive goals for the intellectual and moral development of the child. Yazar Kaptan (2021) states that value education also has an effect on the development of society and it needs to be conducted accurately and appropriately from the very beginning. At this stage, the family has to undertake some crucial duties. In the first years of their lives, children learn to identify themselves with the people closest to them, usually their nuclear family members. As a result of the identification and reinforcement of appropriate responses, the moral perceptions of the family become the moral perceptions of the child. With the start of schooling, the focus of value education gradually takes place in the form of moral reasoning through the development of cognitive skills and decision-making ability (Maddock, 1972). It is essential that value education be continued systematically at school so that values can be internalized by students. Rathsi Harmin and Simon (1978) describe seven processes that need consideration in value education for students as follows:

- Encouraging students to make free choices
- Helping students explore alternatives in the presence of multiple options
- Helping students evaluate alternatives carefully and reflect on the respective consequences
- Encouraging students to think about things they value
- Giving them the opportunity to convey their preferences to others
- Encouraging students to act and live by their own preferences
- Helping them become aware of behavioral patterns in their lives (Edgington, 2002).

According to Edgington (2002), since the main goal of value education is to help students know the good, want the good, and ultimately do the good, it is a necessity to find right, meaningful and purposeful ways for students to achieve this goal. Besides others, drawing on literature is a way of supporting value education.

Literature educates children and connects them with social values, attitudes and beliefs (McGuire, 2016). As put by Graham, children's literature is the reduced form of literature adapted to children in content and expression, and Mathews and Eslami (2020) attribute it as the main resource for developing children's language and communication skills. In a broad sense, children's literature is rooted in children and childhood and it is a type of literature appealing to the transitional period that complies with the child's perception, interest, attention, emotion, thought and imagination, that mirrors the child's viewpoint and reality and realizes the content in a manner simple and sincere enough for the child in terms of language, thought and characters, that not only helps the child make a habit of reading and improve their literary, artistic and aesthetic understanding but also prepares the child for adulthood in a sensitive way (Şirin, 2007, cited in Şirin, 2016). Johnson (2009) points out that qualified children's literature has many benefits for children. In the first place, literature serves as a gauge point for children to better understand their life experiences. Secondly, literature offers insights into universal human behaviors, emotions, and moral dilemmas. Lastly, literature

stimulates children's curiosity and encourages them to boost their problem-solving skills to overcome challenging situations (Roberts & Crawford, 2008).

Children's literature is rich in typical characters facing moral and behavioral challenges (Roberts & Crawford, 2008, cited in Lacina & Stetson, 2013). Covalleskie (1992) asserts that literary characters' experiences play a big role in children's internalization of values (Gibbs & Earley, 1994). Children can understand what concepts such as being kind, honest and fair mean by listening to stories, reading and thinking about characters and situations in literature (Gibbs & Earley, 1994). Tales, one of the oldest literary genres, are also very important in serving these purposes. The storyline that characters go through in tales acts as tools for children to realize and internalize the values. As a specific example, Anatolian tales are invaluable as they contain guiding principles for children thanks to several embedded values. Therefore, the textbook titled *Anatolian Tales* published by the Turkish Ministry of National Education (MoNE) stands out as an important literary product to reach the goal of "raising individuals who have adopted the basic values" stated in the Turkish Language Curriculum of the Ministry of National Education (2019). The project was implemented by the MoNE General Directorate of Teacher Training and Development and the UNESCO Turkish National Commission in order to prevent disappearance of these tales as a pivotal part of cultural heritage and to ensure their passing down to future generations. The main activity on the project was to make children meet with Anatolian tales. The priorities of the project were to contribute to the protection of cultural heritage and enhance students' imagination.

The review of literature revealed studies finding out views on the use of the tales and giving information about the project as well as identifying the values in specific tales. The existing studies on values examined tales regarding value groups, living values and root values, but there was no example which evaluated both preschool and primary school first and second grade tales in respect of the root values. The current study deals with *Anatolian Tales*, which has a critical importance for value education, to find out if it covers the root values of justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence, which are prescribed in the Turkish Language Curriculum of the MoNE (2019). Bearing these in mind, answer was sought to the following questions:

1. What root values are covered in the tales contained in *Anatolian Tales* preschool set and how are these values distributed across tales?
2. What root values are covered in the tales contained in *Anatolian Tales* primary school first and second grade sets and how are these values distributed across tales?

METHOD

This section provides information about the research model, study group, data collection tool, data collection process and data analysis.

Research Model

This study was carried out as a qualitative research since it attempts to examine Anatolian Tales to check the existence of the root values. Qualitative research is basically carried out to explore the meaning attributed to the selected phenomenon or phenomena (Buston, Parry-Jones, Livingston, Bogan & Wood, 1998). This research type is useful for discovering facts that cannot be measured directly such as experience, language, history and culture (Bhangu, Provost & Caduff, 2023). This research model was preferred because Anatolian Tales, which constitute an important part of our culture, is discussed in detail in terms of the root values in the MoNE (2019) Turkish Language Curriculum.

According to Patton (2014), qualitative findings are obtained via in-depth open-ended interviews, direct observations or written documents. Kuper, Reeves and Levinson (2008) also state that qualitative research data are primarily collected through semi-structured or unstructured interviews, focus groups, observations or documents and other written sources. In this qualitative research, the data were collected through document review. The data sets were obtained from the main output of the cooperative project of the MoNE General Directorate of Teacher Training and Development and the UNESCO Turkish National Commission. The documents are comprised of the tales derived for students at preschool grade and primary school first and second grades within the scope of this project. Collected documents were analyzed to locate, if so, the ten root values listed earlier.

Study Group

The study group consists of a total of 30 fairy tale books, 15 of which were designed for preschoolers and the remaining 15 of which were designed for the primary school first and second graders, within the scope of Anatolian Tales project, which was managed by the MoNE and UNESCO in cooperation. The tale books were put in alphabetical order in Turkish and the numbering system was referred during the analysis. The tales targeting preschool students and the associated numbers are shown in Table 1:

Table 1. Tales for Preschool Stage and Numbering

Title	Sequence
The Golden Ax	M1
The Golden Laying Hen	M2
The Lion and the Mouse	M3
The Lion, the Fox and the Deer	M4
The Sparrow with a Thorn in Its Foot	M5
Lambs Ayşe and Fatma	M6
Mrs. Louse and Mr. Flea	M7
When the Mate Can't Find Its Mate	M8
Grandpa Now	M9
The Crow and the Fox	M10
The Bear Reading Books	M11
The Puppy and the Cat	M12
The Hedgehog and the Rabbit	M13
The Fox and the Donkey	M14
The Fox and the Stork	M15

The tales published for the primary first and second grades and the associated numbers are shown in Table 2:

Table 2. Tales for Primary First and Second Grades and Numbering

Title	Sequence
The Liver	M16
The Freckled Hen and Its Offsprings	M17
The Gift	M18
The Compote	M19
The Turtle Baby	M20
Karavezir	M21
The Master of Crows	M22
Big Granny and the Fox	M23
The Wolf and the Three Oxen	M24
The Chickpea Boy	M25
The Shamsirak Stones	M26
Şengülüm, Mengülüm, Şüngülüm	M27
The Little Pot	M28
The Fox and the Partridge	M29
Three Friends	M30

Data Collection Tool

For the purpose of this study, a root value checklist was used as the data collection tool. The checklist was created so as to determine whether the root values of justice, friendship, honesty, self-control, patience, respect, love, responsibility, patriotism and benevolence specified in the Turkish Language Curriculum of the MoNE (2019) are touched upon in the tales under scrutiny. During the drafting of the checklist, the titles of the tales were written on the horizontal lines to calculate the frequency of the root values in the tales, and the root values were written in the columns to mark the tales teaching each value, and blanks were left for marking.

Analysis of Data

Qualitative data analysis is the process of reviewing, synthesizing and interpreting the existing data to describe and explain the phenomena studied or the social world (Fossey, Harvey, McDermott & Davidson, 2002). The data collected here were processed through content analysis among applicable techniques. Content analysis is the process of organizing information into categories within the framework of research questions (Bowen, 2009). According to Downe-Wambolt (1992), content analysis is intended to interpret results in their own context or in connection with the environment in which they are produced and thus this type of analysis is much more than mere counting or calculating (Bengtsson, 2016). In this study, content analysis was used because it was aimed to determine the root values associated with Anatolian Tales and to reveal which root value is taught in which fairy tale(s).

According to Merriam and Grenier (2019), qualitative research findings must be supported with direct quotations from interviewees, examples selected from the documents, the researcher's field notes, descriptions of the works, video recordings, photographs and similar documents. In this study, the findings were strengthened by quoting related examples from the tales in which root values were in focus.

Standards Regarding Quality of Findings

Since this is a qualitative study, validity and reliability checks were done differently from quantitative studies. In this regard, Miles and Huberman’s (1994) evaluative criteria of objectivity/confirmability, reliability/auditability, internal validity/credibility/authenticity and external validity standards were applied. More specifically, the research process was described step by step for objectivity. Also, the entire data were saved in case of reanalysis. Likewise, all the procedures throughout the study were kept for future reference if needed. As for reliability, the research questions were clearly expressed and the research design was chosen accordingly. In addition to these, coding reliability was ensured by getting all the tales read by a second coder, who is a primary school teacher. The criterion of coding consistency was met in this way. The consistency coefficient was calculated as 80 for preschool tails; 86,6 for primary first and second grades tails from the formula $Reliability = \frac{Agreement}{(Agreement + Disagreement)} \times 100$. For internal validity, in cases where the root values could not be spotted in the tales by the researcher herself, expert opinion was sought. The texts were then associated with the corresponding root values in line with the feedback received. Lastly, external validity was assumed through exemplifications from the tales related to the main root value(s). This step also helped to justify the findings.

FINDINGS

The first aim of the research was to find out the root values covered in the tales in the Anatolian Tales preschool set and the distribution of these values. Findings under this research aim are presented in Table 3:

Table 3. Distribution of Root Values across Tales in the Anatolian Tales Preschool Set

Root Value	Context Tales	f
Justice	M15	1
Friendship	M8, M10	2
Honesty	M1, M4, M5, M6, M7, M11, M13, M14	8
Self-control	M3, M12	2
Patience	M2	1
Respect	M3, M5, M10, M12, M13, M14	6
Love	M2, M7, M9	3
Responsibility	M6	1
Patriotism	-	-
Benevolence	M1, M3, M5, M7, M9	5

As a result, it was found out that value of honesty occurs in the highest number of tales for preschoolers. It is mentioned in 8 out of 15 texts. Value of respect emerges in the second highest number of tales; it is covered in 6 tales. The root values of justice, patience and responsibility are referred to only in one tale. It was also found out that patriotism is not covered in any of the fairy tales for this level.

Below are some examples on how the root values are implied in the tales for preschool children:

In *The Fox and the Stork*, the fox invites the stork to dinner but the former is not fair enough as it serves the soup on a flat dish which is not suitable for the stork to eat on. This proves that the tale covers the value of justice.

In *When the Mate Can't Find Its Mate*, the frog and the mouse are so close friends that they get upset when they cannot hear each other. The mouse comes by the river every day to hear the frog. These imply the value of friendship in the tale.

In *The Lion, the Fox and the Deer*, the lion asks his fox servant to bring the deer to him by deception and the fox tries to deceive the deer by telling unrealistic things to her. This tale can be said to be a sign of the value of honesty.

In *The Puppy and the Cat*, the puppy starts chasing a prey which is too big for him and he is bitten by a camel to get injured. He then falls down and thus loses his strength. It is an indication of the value of self-control in the tale.

In *The Golden Laying Hen*, the villager slaughters his hen to get hundreds of golden coins at once instead of waiting for it to lay one every day. This shows that patience is dealt as a root value in this tale.

In *The Rabbit and the Hedgehog*, the rabbit always mocks hedgehogs and belittles them by saying "Poor you!" This seems to be a good way of teaching respect.

In *Grandpa Now*, the granddad dislikes animals and takes a cold kitten out of his shop on a cold winter day. Here, the value of love is brought to the fore.

In *Lambs Ayşe and Fatma*, the sheep grazes in the forest every day to be able to feed her lambs Ayşe and Fatma. It is about the teaching of responsibility in this tale.

In *The Golden Axe*, the man uses the golden axe and gets richer day by day. As a rich man, he always helps the poor. This indicates the value of benevolence.

In response to the second research question, the other set of tales was analyzed and the distribution of the root values was found in the Anatolian Tales primary school version. The related findings are displayed in Table 4:

Table 4. Distribution of Root Values across Tales in the Anatolian Tales Primary School First and Second Grade Set

Root Value	Context Tales	f
Justice	M18, M21, M22, M23, M24, M29	6
Friendship	M30	1
Honesty	M16, M22, M24, M27, M29, M30	6
Self-control	M19, M26	2
Patience	M16, M23, M26	3
Respect	M16	1
Love	M18, M25, M27, M28	4
Responsibility	M16, M17, M20, M22, M24, M27, M28	7
Patriotism	-	-
Benevolence	M17, M19, M20, M21, M26, M28, M30	7

As seen in Table 4, it was found out that values of responsibility and benevolence appear in the most tales for the first and second grade primary school students, they are included in 7 of the 15 tales in total; followed by justice and honesty with an equal emphasis on each. On the contrary, patriotism is not denoted in any of the texts investigated.

Below are some examples on how the root values are represented in the tales for this level of education:

In *The Master of Crows*, a man hits the crows for looting his cornfield. The master of crows warns the man by saying, "Stop hitting my crows! I'll pay you whatever the eaten corn costs once the harvest time comes." This tale clearly involves the value of justice.

In *Three Friends*, the shepherd is surprised of the fact that the fox, the horse, and the rooster are friends. The friends say, "We are three good friends. We've been travelling for months, and whenever one of us needs something, the others help him." It teaches the value of friendship.

In *The Fox and the Partridge*, the starving fox tries to trick the partridge by telling lies to hunt it. It can be understood that the tale is committed to honesty as a root value.

In *The Compote*, the stingy man realizes that his wife has given away their golden coins to the villagers. Just as he is about to shout at his wife, he forgives her upon seeing that the villagers are so happy to have some wealth. He stops being mean from then on. It suggests the value of self-control in the tale.

In *Big Granny and The Fox*, the fox is caught by Big Granny and its tail is cut off while trying to escape. It patiently fulfills the wishes of Big Granny, the sheep, the meadow, the children, the grocery store, the chickens, the cornfield, and the stream to get its tail back. The tale depicts the value of patience.

In *The Liver*, someone kisses the farmer's hand to show respect and it is appraised by saying, "Well, there is no door that respect can not open." This phrase manifests the value of respect.

In *Şengülüm, Mengülüm, Şüngülüm*, the goat saves, hugs and kisses her baby Mengülüm. It exhibits the value of love in the tale.

In *Şengülüm, Mengülüm, Şüngülüm*, the mother goat goes to the forest every day to bring water, grass, and milk for her offsprings. It demonstrates responsibility among values.

In *Karavezir*, the sultan donates a bag of golden coins to the dervish and the dervish gives them away to the poor every day. It means that benevolence is taught in the tale.

CONCLUSION and DISCUSSION

It is declared by Chaitanya (2017) that value education plays an important role in preservation of cultural heritage. The present study delved into the groups of tales generated on the Anatolian Tales project, which has a big part in value education since it serves to transfer of cultural heritage to next generations. All the textbooks generated on the project were read carefully to find out which of the basic root values are adverted.

As a result, it was seen that value of honesty occurs in the highest number of tales for preschoolers, followed by respect. On the other hand, patriotism does not appear as a value in any of the tales in question. Previously, Arslan (2022) also scanned the tales in the Anatolian Tales preschool set concerning the living values. It was found that the values of peace, freedom, cooperation, happiness, tolerance, modesty, simplicity, solidarity, empathy, hospitality are instilled in the textbooks. Furthermore, the root values of respect, love, honesty, responsibility, friendship and self-control were noted. Examples were given by citing direct quotations from the tales. In the study carried out by Bektaş (2023), Anatolian Tales were investigated as regards to the topics, the heroes and the main ideas. It also discussed the texts in reference to social, moral, political, scientific, aesthetic, economic and religious values. It concluded that the preschool tales imply honesty, love, responsibility and benevolence among the root values.

In the set for the primary school first and second grades, values of responsibility and benevolence occur in the highest number of tales. They were followed by other values such as justice and honesty in an equal number of tales. In the study of Bektaş (2023), justice, honesty, respect, love, responsibility, and benevolence were found to be the predominant root values in the tales for the first and second graders.

Another point to note here is that patriotism is not addressed in the set neither for preschoolers nor primary school students. As a matter of fact, patriotism is of critical importance in maintaining social order and raising conscious individuals who will contribute to the development of society. It is worth noting this value is not covered in Anatolian Tales despite the purpose of introducing children to their own culture. Unlike the current findings, in their study examining Anatolian Tales for primary school students in terms of the values conveyed, Yılar and Zengin Aksu (2021) revealed that all the root values were advised in the tales, but patriotism was addressed indirectly.

SUGGESTIONS

In this study, Anatolian Tales were probed to locate the root values, and the following suggestions were brought in light of the results:

- It is recommended to enlarge the preschool and primary school sets on the mentioned project by introducing new tales preaching patriotism as it is one of the vital elements for social unity and solidarity.

- Future research might direct attention to the effects of Anatolian Tales on the acquisition of the root values to inform the relevant literature.

ETHICAL TEXT

This paper follows the journal writing rules, publication principles, research and publication ethics rules, journal ethics rules. Responsibility for any violation that may arise regarding the article rests onto the author. Ethics committee permission was not obtained since the study data was acquired through document review.

Author(s) Contribution Rate: The author's contribution to the article is 100%.

REFERENCES

- Arslan, Y. (2022). *MEB Anadolu masalları okul öncesi kitap serisinin masal anlatıcılığı ve değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Master's thesis]. Ankara Üniversitesi.
- Bektaş, B. F. (2023). *Okul öncesi ve ilkököl öğrencileri (1.-2. sınıf) için hazırlanan Anadolu masalları eğitim setlerinin incelenmesi ve masallara ilişkin öğrenci tepkileri* [Master's thesis]. Gazi Üniversitesi.
- Beldağ, A., & Yarar Kaptan, S. (2017). Arabalar filminin içerdiği değerlere ilişkin bir inceleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 487-499.
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, (2), 8-14.
- Bhangu, S., Provost, F., & Caduff, C. (2023). Introduction to qualitative research methods – Part I. *Perspectives in Clinical Research*, 14(1), 39-42.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Brownlee, J. L., Scholes, L., Walker, S., & Johansson, E. (2016). Critical values education in the early years: Alignment of teachers' personal epistemologies and practices for active citizenship. *Teaching and Teacher Education*, (59), 261-273.
- Buston, K., Parry-Jones, W., Livingston, M., Bogan, A., & Wood, S. (1998). Qualitative research. *British Journal of Psychiatry*, (172), 197-199.
- Chaitanya, M. (2017). Value based education and methods, strategies, approaches to impart it in education. *International Journal of Research Culture Society*, 1(5), 6-10.
- Damon, W. (1991). Putting substance into self-esteem: A focus on academic and moral values. *Educational Horizons*, 70(1), 12-18.
- Edgington, W. D. (2002). To promote character education, use literature for children and adolescents. *The Social Studies*, 93(3), 113-116.
- Fossey, E., Harvey, C., McDermott, F., & Davidson, L. (2002). Understanding and evaluating qualitative research. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, (36), 717-732.

- Gibbs, L. J., & Earley, E. J. (1994). *Using children's literature to develop core values*. Phi Delta Kappa Educational Foundation.
- Graham, K. M., Mathews, S. D., & Eslami, Z. R. (2020). Using children's literature to teach the 4Cs of CLIL: A systematic review of EFL studies. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 13(2), 163–189.
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- Kuper, A., Reeves, S., & Levinson, W. (2008). Qualitative research: An introduction to reading and appraising qualitative research. *BMJ: British Medical Journal*, 337(7666), 404-407.
- Lacina, J., & Stetson, R. (2013). Primary grades: Using children's literature to support positive behaviors. *YC Young Children*, 68(5), 34-41.
- Maddock, J. W. (1972). Morality and individual development: A basis for value education. *The Family Coordinator*, 21(3), 291-302.
- McGuire, S. L. (2016). Early children's literature and aging. *Creative Education*, (7), 2604-2612.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Merriam, S. B., & Grenier, R. S. (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. Jossey-Bass Publishers.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd Ed.). SAGE Publications.
- O'Flaherty, J., & McCormack, O. (2022). Values education: The understanding of values across Irish educational legislation, policies and curriculum. *Teachers and Teaching*, 28(7), 773-795.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Translation Ed. M. Bütün & S. B. Demir). Pegem Akademi
- Roberts, S. K., & Crawford, P. A. (2008). Real life calls for real books: Literature to help children cope with family stressors. *Young Children*, 63(5), 12–17.
- Schwartz, S. H. (2006). Basic human values: Theory, measurement, and applications. *Revue Française de Sociologie*, (47), 249–288.
- Şirin, M. R. (2016). Edebiyat ve çocuk edebiyatı: Edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili Dergisi*, CX(780). 12-31.
- Yarar Kaptan, S. (2021). Prospective classroom teachers' opinions about practical values education. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(15), 1408-1469.
- Yılar, Ö., & Zengin Aksu, E. (2021). İlkokul öğrencileri için hazırlanan Anadolu masallarının iletlediği değerler yönünden incelenmesi. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 115-128.

ANADOLU MASALLARININ KÖK DEĞERLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Öz

Bu çalışmanın amacı Anadolu Masallarının MEB (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programında belirtilen kök değerler bakımından incelenmesidir. Nitel araştırmaya örnek teşkil eden çalışmada Anadolu Masalları Projesi kapsamında okul öncesi ile ilkökul birinci ve ikinci sınıf öğrencileri için hazırlanan setlerde yer alan 30 masal çalışmaya dâhil edilmiştir. Doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler içerik analizine tabi tutulmuş ve kök değer kontrol listesi aracılığıyla masallar değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda okul öncesi setindeki en çok masalda işlenen kök değer dürüstlük olduğu, bunu saygı değerinin izlediği; ilkökul birinci ve ikinci sınıf setindeki en çok masalda işlenen kök değerlerin ise sorumluluk ve yardımseverlik olduğu, bunları eşit sayıda masalda ele alınan adalet ve dürüstlük değerlerinin izlediği belirlenmiştir. Vatanseverlik kök değerine ise hiçbir masalda yer verilmediği tespit edilmiştir. Kök değerlerin masallarda ele alınış şekillerini ortaya koymak için masallardaki ilişkili olaylardan örneklere yer verilmiş ve araştırma bulguları doğrultusunda alan yazına katkı sağlayacak öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Anadolu Masalları, değer, kök değer.

GİRİŞ

Değer kavramı Türk Dil Kurumu tarafından “Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu kavram genellikle davranışa yön veren ve bireyin neyin uygun olup olmadığına karar vermesine olanak tanıyan ilke ve inançları ifade etmek için kullanılmaktadır (Chaitanya, 2017). Halstead ve Taylor’a (2000) göre davranışı şekillendirmede önemli rol oynayan değerler, davranışların iyi olarak nitelendirilebilmesine olanak tanıyan standartlardır.

Değerler; davranış için genel kılavuz veya karar verme için referans noktası işlevi gören ilkeleri, temel inançları, amaçları, standartları ya da yaşam duruşlarını kapsamaktadır (Halstead, 1996, aktaran O’Flaherty ve McCormack, 2022). Beldağ ve Yazar Kaptan (2017) tarafından toplumsal yaşamda meydana gelen değişimler ve yaşanan sorunların değerlerin toplumda ön plana çıkmasına olanak tanıdığı belirtilmektedir. Değerlerin temel özellikleri Schwartz (2006) tarafından şu şekilde özetlenmektedir:

- Değerler inançlardır. Ancak bunlar nesnel, duygulardan bağımsız değil, duygularla ilişkili inançlardır.
- Değerler, motive edici kavramlardır. İnsanların ulaşmak için çaba gösterdikleri hedefleri ifade eder.
- Değerler, bazı davranış ve durumların üzerindedir. Soyut hedeflerdir. Değerlerin soyut doğası, onları genellikle belirli davranış, amaç veya durumlara atıfta bulunan norm ve tutum gibi kavramlardan ayırır.
- Değerler, eylemlerin, politikaların, insanların veya olayların seçimine ya da değerlendirilmesine rehberlik eder. Yani değerler, standartlar ya da ölçütler olarak hizmet eder.
- Değerler birbirlerine göre önem sırasına göre sıralanır. İnsanların değerleri, onları birey olarak karakterize eden öncelikli değerler sistemini oluşturur. Değerlerin bu hiyerarşik özelliği, onları normlardan ve tutumlardan da ayırır.

Bu maddelerden yola çıkarak değerlerin duyuşsal alanla ilişkili olduğu, soyut unsurlara örnek oluşturduğu, normlardan farklı bir kavram olduğu ve insanların pek çok davranışına yön verdiği ifade edilebilir. Davranış üzerinde oldukça önemli etkiye sahip olan değerlerin bireylere kazandırılması, değerler eğitimi ile mümkün olmaktadır.

Thornberg (2014) değer eğitimi, aktif vatandaşlık fikirlerinin yerleştirilmesine olanak tanıyan kapsayıcı bir kavram olarak ifade etmektedir (Brownlee, Scholes ve Johansson, 2016). Değer eğitimi, değerleri dayatma ya da değer aşılama anlamına gelmez. Değer eğitimi, kültürel miraslardan iyi ve değerli olanı korumayı öğretir (Chaitanya, 2017). Değer eğitiminin amaçlarından bazıları Chaitanya (2017) tarafından şu şekilde ifade edilmektedir:

- İnsani değerlere ilişkin gerçekçi ve yaygın bir anlayış oluşturmak ve öğrencileri kişisel ve sosyal yaşamlarında sorumlu vatandaşlar olarak yetiştirmek,
- Doğruluk, alçakgönüllülük, dürüstlük, sabır, işbirliği, şefkat, sevgi gibi değerleri geliştirmek ve teşvik etmek,

- Özgün ve bağımsız düşünme için bilimsel araştırma ruhunu ve bilimsel tutumu geliştirmek,
- Öğrencilerin iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış ayırt edebilmelerini sağlamak,
- Bireyin ve toplumun itibarı için saygıyı geliştirmek.

Bu amaçların gerçekleştirilebilmesi, değer eğitimin küçük yaşlarda başlamasına bağlıdır. Halstey ve Taylor (2000) tarafından çocukların değerleri yaşamlarının çok erken dönemlerinde öğrenmeye başladıkları ifade edilmektedir. Damon'a (1991) göre erken çocukluk eğitimi, çocuğun entelektüel ve ahlaki gelişimine yönelik olumlu hedefler çerçevesinde başlamalıdır. Yarar Kaptan (2021) tarafından toplum gelişimi üzerinde de etkili olduğu ifade edilen değer eğitiminin başlangıçtan itibaren doğru ve sağlıklı bir şekilde verilmesi gerektiği belirtilmektedir. Bu aşamada aileye oldukça önemli görevler düşmektedir. Çocuklar, yaşamlarının ilk yıllarında en yakınlarında bulunan kişilerle, genellikle çekirdek aile üyeleri ile özdeşim kurmayı öğrenirler. Uygun tepkilerin belirlenmesi ve pekiştirilmesiyle birlikte ailenin ahlaki algıları, çocuğun ahlaki algıları haline gelir. Okula başlamayla birlikte değer eğitiminin odak noktası, bilişsel becerilerin ve karar verme yeteneğinin geliştirilmesi yoluyla kademeli olarak ahlaki muhakeme haline gelir (Maddock, 1972). Ailede başlayan değerler eğitimi sürecinin okulda sistematik bir şekilde devam ettirilmesi, değerlerin öğrenciler tarafından içselleştirilmesinde oldukça önemlidir. Öğrenciler için değer eğitiminde dikkate alınması gereken yedi süreç Rathsi Harmin ve Simon (1978) tarafından şu şekilde belirtilmektedir:

- Öğrencileri özgürce seçimler yapmaya teşvik etme
- Öğrencilerin seçeneklerle karşılaştıklarında alternatifleri keşfetmelerine yardımcı olma
- Öğrencilerin alternatifleri dikkatli bir şekilde ele almalarına ve sonuçlar üzerinde düşünmelerine yardımcı olma
- Öğrencileri değer verdikleri şeyler hakkında düşünmeye teşvik etme
- Tercihlerini diğer insanlara ifade etmelerine fırsat verme
- Öğrencileri tercihleri doğrultusunda hareket etmeye ve yaşamaya teşvik etme
- Yaşamlarındaki davranış kalıplarının farkına varmalarına yardımcı olma (Edgington, 2002).

Edgington'a (2002) göre değer eğitimin amacı öğrencilerin iyiyi bilmesine, iyiyi istemesine ve nihayetinde iyiyi yapmasına yardımcı olmaksızın, bu hedefe ulaşmak amacıyla öğrenciler için doğru, anlamlı ve amaca uygun yollar bulunmalıdır. Değer eğitimi desteklemek için kullanılacak yollardan biri de edebiyattan yararlanmaktır.

Edebiyat çocukları eğitir ve onları sosyal değerler, tutumlar ve inançlarla buluşturur (McGuire, 2016). Edebiyatın içerik ve anlatım yönüyle çocuklara indirgenmiş hali olan çocuk edebiyatı Graham, Mathews ve Eslami (2020) tarafından çocukların dil ve iletişim becerilerini geliştirmek için temel kaynak olarak ifade edilmektedir. Çocuk edebiyatı, temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve çocuk gerçekliğini yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde çocuğa göre içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, edebiyat, sanat ve estetik yönünden gelişmesine katkı sağlayan; çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır (Şirin, 2007, aktaran Şirin, 2016). Johnson (2009) tarafından nitelikli çocuk edebiyatının çocuklara

pek çok fayda sağladığı ifade edilmektedir. Öncelikle edebiyat, çocukların yaşam deneyimlerini daha iyi anlamaları için bir referans noktası işlevi görür. İkincisi, edebiyat evrensel insan davranışları, duyguları ve ahlaki ikilemler hakkında içgörüler sunar. Son olarak, edebiyat çocukların merakını harekete geçirir ve onları zorlayıcı durumların üstesinden gelmek için problem çözme becerilerini geliştirmeye teşvik eder (Roberts ve Crawford, 2008).

Çocuk edebiyatı ahlaki ve davranışsal zorluklarla karşılaşan karakter örnekleri açısından zengindir (Roberts ve Crawford, 2008, aktaran Lacina ve Stetson, 2013). Covalleskie (1992) edebi ürünlerde yer alan karakterlerin deneyimlerinin çocukların değerleri içselleştirmelerinde etkili olduğunu belirtmektedir (Gibbs ve Earley, 1994). Çocuklar hikâyeler dinleyerek, okuyarak ve edebiyattaki karakterler ve durumlar hakkında düşünerek kibar, dürüst, adil olma gibi kavramların ne anlama geldiğini anlayabilirler (Gibbs ve Earley, 1994). En eski edebi türlerden olan masallar da bu amaçlara hizmet etme noktasında oldukça önem taşımaktadır. Masallarda yer alan karakterler aracılığıyla anlatılan olaylar çocukların değerleri fark etmelerini sağlamakta, değerleri içselleştirmelerine yardımcı olmaktadır. Atıfta bulunduğu pek çok değer sayesinde çocuklar için yol gösterici ilkeleri barındıran Anadolu Masalları, bu yönüyle MEB (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programında belirtilen “temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek” amacına ulaşmaya olanak tanıyan önemli edebi ürünlerdir. Kültürel mirasın önemli bir parçası olan bu masalların unutulmaması ve gelecek nesillere de aktarılabilmesi amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve UNESCO Türkiye Milli Komitesi tarafından hayata geçirilen proje kapsamında Anadolu masallarının çocuklarla buluşması amaçlanmıştır. Bu proje ile kültürel mirasın korunmasına katkı sunmak ve öğrencilerin hayal güçlerini geliştirmek ön planda tutulmuştur.

Anadolu Masallarına ilişkin alan yazın incelendiğinde projeye ve masallara yönelik bilgi vermeye ve masalların kullanımına ilişkin görüş belirlemeye yönelik çalışmaların yanı sıra masallarda yer alan değerlerin belirlenmesini amaçlayan çalışmaların da yapıldığı; değerlerle ilişkilendirilen çalışmalarda masalların değer grupları, yaşayan değerler ve kök değerler yönüyle incelendiği ancak hem okul öncesi hem de ilkökul birinci ve ikinci sınıf masallarının kök değerler açısından birlikte değerlendirildiği bir çalışmanın olmadığı görülmüştür. Bu nedenle araştırmada değerler eğitiminde önemli bir yeri olan Anadolu Masallarının MEB (2019) Türkçe Dersi Öğretim programında yer alan adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik kök değerleri bakımından incelenmesi amaçlanmış ve bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Anadolu Masalları okul öncesi setinde yer alan masallarda işlenen kök değerler nelerdir ve bu değerlerin masallara göre dağılımı nasıldır?
2. Anadolu Masalları ilkökul birinci ve sınıf setinde yer alan masallarda işlenen kök değerler nelerdir ve bu değerlerin masallara göre dağılımı nasıldır?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve verilerin analizine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Anadolu Masallarının kök değerler açısından incelenmesini amaçlayan bu çalışma, nitel araştırmaya örnek oluşturmaktadır. Nitel araştırmaların temel özelliği olgulara yüklenen anlamı araştırmacıların keşfetmesini sağlamaktır (Buston, Parry-Jones, Livingston, Bogan ve Wood, 1998). Bu araştırmalar deneyim, dil, tarih ve kültür gibi doğrudan ölçülemeyen olguları öğrenmeye olanak tanır (Bhangu, Provost ve Caduff, 2023). Araştırma kapsamında kültürümüzün önemli bir parçasını oluşturan Anadolu Masalları, MEB (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerler bakımından ayrıntılı bir şekilde ele alındığı için bu araştırma modeli tercih edilmiştir.

Patton'a (2014) göre nitel bulgular; derinlemesine açık uçlu mülakatlar, doğrudan gözlemler veya yazılı dokümanlar aracılığıyla ortaya konulmaktadır. Kuper, Reeves ve Levinson (2008) tarafından da nitel araştırma verilerinin öncelikli olarak yarı yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış görüşmeler, odak gruplar, gözlemler ya da dokümanlar ve diğer yazılı eserler aracılığıyla toplandığı belirtilmektedir. Nitel araştırma modeline uygun olarak tasarlanan bu araştırma kapsamında veriler, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. MEB Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ile UNESCO Türkiye Milli Komisyonu tarafından yürütülen proje kapsamında okul öncesi öğrenciler ile ilkökul birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine yönelik olarak hazırlanan masallar incelenerek kök değerler bakımından analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunda Anadolu Masalları projesi kapsamında 15'i okul öncesi öğrencileri, 15'i ise ilkökul birinci ve ikinci sınıf öğrenciler için hazırlanan toplam 30 masal kitabı yer almaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı ve UNESCO işbirliğiyle yürütülen projedeki masal kitapları, alfabetik sıraya göre numaralandırılmış ve kök değerlerle ilişkilendirme yapılırken bu numaralandırma sistemi kullanılmıştır. Okul öncesi öğrencilerine yönelik hazırlanan masallar ve bunlara verilen numaralar Tablo 1'de yer almaktadır:

Tablo 1. Okul Öncesi Öğrencilerine Yönelik Hazırlanan Masallar ve Numaraları

Masal Adı	Masal Numarası
Altın Balta	M1
Altın Yumurtlayan Tavuk	M2
Aslan ile Fare	M3
Aslan, Tilki ve Geyik	M4
Ayağına Diken Batan Serçe	M5
Ayşe, Fatma Kuzular	M6
Bit Hatun ve Pire Bey	M7
Eş, Eşini Bulmayınca	M8
İmdi Dede	M9
Karga ile Tilki	M10

Kitap Okuyan Ayı	M11
Köpek Yavrusu ile Kedi	M12
Tavşan ile Kirpi	M13
Tilki ile Eşek	M14
Tilki ile Leylek	M15

İlkokul birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine yönelik hazırlanan masallar ve bunlara verilen numaralar Tablo 2’de yer almaktadır:

Tablo 2. İlkokul Birinci ve İkinci Sınıf Öğrencilerine Yönelik Hazırlanan Masallar ve Numaraları

Masal Adı	Masal Numarası
Ciğer	M16
Çilli Tavuk ve Yavruları	M17
Hediye	M18
Hoşaf	M19
Kaplumbağa Yavrusu	M20
Karavezir	M21
Karga Ağası	M22
Koca Nine ile Tilki	M23
Kurt ile Üç Öküz	M24
Nohut Oğlan	M25
Şemşirak Taşları	M26
Şengülüm, Mengülüm, Şüngülüm	M27
Tencerecik	M28
Tilki ile Keklik	M29
Üç Arkadaş	M30

Veri Toplama Aracı

MEB (2019) Türkçe Dersi Öğretim Programında belirtilen adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik kök değerlerinin incelenen masallarda yer alıp almadığını tespit etmek için araştırmada veri toplama aracı olarak kök değer kontrol listesi kullanılmıştır. Kontrol listesi oluşturulurken kök değerlere masallarda yer verilme frekanslarının belirlenmesi için masalların isimleri satırlara, değerlerin hangi masallarda işlendiğinin tespit edilebilmesine olanak tanıyan kök değerlerin isimleri de sütunlara yazılmış ve uygun işaretleme alanları oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Nitel veri analizi, üzerinde çalışılan olguları ya da sosyal dünyayı tanımlamak ve açıklamak amacıyla verileri gözden geçirme, sentezleme ve yorumlama sürecidir (Fossey, Harvey, McDermott ve Davidson, 2002). Araştırma kapsamında toplanan veriler bu süreçte kullanılabilecek tekniklerden biri olan içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, bilginin araştırma soruları bağlamında kategoriler halinde düzenlenmesi sürecidir (Bowen, 2009). Downe-Wambolt’a (1992) göre içerik analizinin amacı, sonuçları kendi bağlamlarında ya da üretildikleri ortamla ilişkilendirmek olduğu için bu analiz sayma işleminden çok daha fazlasını kapsamaktadır (Bengtsson, 2016). Çalışmada, Anadolu Masallarının ilişkili olduğu kök değerleri belirlemek ve hangi kök değerlerin hangi masalda/masallarda işlendiğini ayrıntılı bir şekilde ortaya koymak amaçlandığı için bu teknik tercih edilmiştir.

Merriam ve Grenier'a (2019) göre nitel araştırma bulguları katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerden yapılan alıntılarla, dokümanlardan seçilen örneklerle, araştırmacının saha notlarıyla, eserlere ilişkin betimlemelerle, video kaydı, fotoğraf ve buna benzer dokümanlardan yapılan alıntılarla desteklenmelidir. Araştırmada, kök değerlerin işlendiği masallardan ilişkili örneklendirmelere yer verilerek bulgular güçlendirilmiştir.

Araştırma Bulgularının Niteliğine İlişkin Standartlar

Bu çalışma nitel araştırmaya örnek teşkil ettiği için geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında nicel araştırmalardan farklı bir yol izlenerek araştırma sonuçlarının niteliğini arttıracak uygulamalara yer verilmiş ve bu bağlamda Miles ve Huberman (1994) tarafından ortaya konulan nesnellik/doğrulanabilirlik, güvenilirlik/denetlenebilirlik, iç geçerlik/inanırılık/özgünlük ve dış geçerlik standartları sağlanmaya çalışılmıştır. Nesnelliği sağlamaya yönelik olarak araştırma süreci detaylı bir şekilde açıklanmış ve veriler yeniden analize tabi tutulma ihtimali dikkate alınarak muhafaza edilmiştir. Veri analiz sürecinin başından itibaren araştırmacı tarafından yapılan işlemlerin tümü de aynı şekilde korunmaya devam edilmiştir. Güvenirliği sağlamaya yönelik olarak araştırma soruları açık bir şekilde ifade edilmiş ve araştırma deseni bu sorular bağlamında belirlenmiştir. Bunların yanı sıra kodlama güvenirliliğini sağlamak için sınıf öğretmeni ünvanına sahip olan ikinci bir kodlayıcı tarafından tüm masallar okunarak masallarda yer alan kök değerler tespit edilmiş ve bu yolla kodlama tutarlılığı belirlenmiştir. Güvenirlik=Görüş Birliği/(Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı)X100 formülü kullanılarak belirlenen tutarlılık katsayısı okul öncesi masallar için 80; ilkokul birinci ve ikinci sınıf masalları için 86,6 olarak bulunmuştur. İç geçerliği sağlamaya yönelik olarak masallarda yer alan kök değerler araştırmacı tarafından belirlendikten sonra emin olunmayan durumlar için uzman görüşüne başvurulmuş ve alınan geribildirimler doğrultusunda masallar uygun kök değerlerle ilişkilendirilmiştir. Dış geçerliği sağlamaya yönelik olarak ise işlendiği belirlenen kök değere ilişkin masallardan ilişkili örneklere yer verilmiş ve bu sayede bulgular desteklenmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın birinci amacı Anadolu Masalları okul öncesi setinde yer alan masallarda işlenen kök değerleri ve bu değerlerin masallara göre dağılımını belirlemeye yöneliktir. Bu amaca yönelik bulgular Tablo 3'de sunulmuştur:

Tablo 3. Anadolu Masalları Okul Öncesi Setinde Yer Alan Masallarda İşlenen Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değer	Kök Değerin İlişkilendirildiği Masalların Numaraları	f
Adalet	M15	1
Dostluk	M8, M10	2
Dürüstlük	M1, M4, M5, M6, M7, M11, M13, M14	8
Öz Denetim	M3, M12	2
Sabır	M2	1
Saygı	M3, M5, M10, M12, M13, M14	6
Sevgi	M2, M7, M9	3
Sorumluluk	M6	1
Vatanseverlik	-	-
Yardımsızlık	M1, M3, M5, M7, M9	5

Tablo 3 incelendiğinde okul öncesi öğrenciler için hazırlanan setteki en çok masalda işlenen kök değerini dürüstlük olduğu, 15 masalın 8'inde bu değere yer verildiği; masallarda işleme bakımından ikinci sırada saygı değerinin olduğu, 6 masalda bu değerini ele alındığı görülmüştür. Adalet, sabır ve sorumluluk kök değerlerinin sadece bir masalda ele alındığı; vatanseverlik değerinin ise hiçbir masalda işlenmediği tespit edilmiştir.

Okul öncesi masallarındaki kök değerlerinin işleme şekillerine ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır:

Tilki ile Leylek masalında leyleği yemeğe davet eden tilkinin çorbayı leyleğin gaga yapısı nedeniyle içemeyeceği bir tabakta sunarak adil davranmaması, masalda adalet değerinin işlendiğini göstermektedir.

Eş Eşini Bulmayınca masalında arkadaş olan kurbağa ile farenin güzel anlaşması, birbirlerinin sesini duymadıklarında çok üzölmeleri ve farenin kurbağanın sesini duymak için her gün ırmağa gelmesi, masalda dostluk değerinin işlendiğini göstermektedir.

Aslan, Tilki ve Geyik masalında aslanın, hizmetkârı tilkiden geyiği kandırarak yanına getirmesini istemesi ve bunun üzerine tilkinin geyiğe gerçek dışı şeyler anlatarak onu kandırmaya çalışması, masalda dürüstlük değerinin işlendiğini göstermektedir.

Köpek Yavrusu ile Kedi masalında köpek yavrusunun boyundan büyük bir avın peşine düşüp devenin ayağını ısırması sonucunda köpek yavrusunun düşüp yaralanması, gücünü kaybetmesi, masalda öz denetim değerinin işlendiğini göstermektedir.

Altın Yumurtlayan Tavuk masalında köylünün, her gün bir altın yumurta yapan tavuğunu bir anda yüzlerce altın yumurtaya kavuşmak için sabırsız davranarak kesmesi, masalda sabır değerinin işlendiğini göstermektedir.

Tavşan ile Kirpi masalında tavşanın kirpilerle sürekli dalga geçmesi, "Zavallı seni!" gibi ifadeler kullanarak onları küçük görmesi, masalda saygı değerinin işlendiğini göstermektedir.

İmdi Dede masalında İmdi Dede'nin hayvanları sevmemesi ve sevmediği için de üşüyen kedi yavrusunu soğuk kış gününde dükkânından çıkarması, masalda sevgi değerinin işlendiğini göstermektedir.

Ayşe, Fatma Kuzular masalında koyunun, yavruları Ayşe ve Fatma kuzulara süt verebilmek için her gün ormana gidip bin bir çeşit ot yemesi, masalda sorumluluk değerinin işlendiğini göstermektedir.

Altın Balta masalında, altın baltayı kullandıkça zenginleşen ve evinin bereketi artan adamın karşılaştığı fakirlere yardım etmesi, masalda yardımseverlik değerinin işlendiğini göstermektedir.

Araştırmanın ikinci amacı Anadolu Masalları birinci ve ikinci sınıf setinde yer alan masallarda işlenen kök değerleri ve bu değerlerin masallara göre dağılımını belirlemeye yöneliktir. Bu amaca yönelik bulgular Tablo 4'de sunulmuştur:

Tablo 4. Anadolu Masalları İlkokul 1.-2. Sınıf Setinde Yer Alan Masallarda İşlenen Kök Değerlerin Dağılımı

Kök Değer	Kök Değerin İlişkilendirildiği Masalların Numaraları	f
Adalet	M18, M21, M22, M23, M24, M29	6
Dostluk	M30	1
Dürüstlük	M16, M22, M24, M27, M29, M30	6
Öz Denetim	M19, M26	2
Sabır	M16, M23, M26	3
Saygı	M16	1
Sevgi	M18, M25, M27, M28	4
Sorumluluk	M16, M17, M20, M22, M24, M27, M28	7
Vatanseverlik	-	-
Yardımsızlık	M17, M19, M20, M21, M26, M28, M30	7

Tablo 4 incelendiğinde ilkökul birinci ve ikinci sınıf öğrencileri için hazırlanan setteki en çok masalda işlenen kök değerlerin sorumluluk ve yardımsızlık olduğu ve 15 masalın 7'sinde bu değerlere yer verildiği; 6 masalda işlenen adalet ve dürüstlük değerlerinin, sorumluluk ve yardımsızlık değerlerinden sonra en çok ele alınan değer olduğu görülmüştür. Vatanseverlik değerinin ise hiçbir masalda işlenmediği tespit edilmiştir.

İlkokul birinci ve ikinci sınıf masallarındaki kök değerlerin işleme şekillerine ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır:

Karga Ağası masalında mısır tarlasına dadanan kargaları kovalayıp onlara sopayla vuran adama karga ağasının "Kargalarım vurup duruyorsun, onlara vurma! Hasat zamanı gelince, yenen mısırların hakkı neyse sana öderim." demesi, masalda adalet değerinin işlendiğini göstermektedir.

Üç Arkadaş masalında tilki, at ve horozun arkadaş olmasına şaşırarak çobana "Biz üç iyi arkadaşız. Aylardır yollardayız ve ne zaman birimizin bir şeye ihtiyacı olsa diğeri ona yardım eder." demesi, masalda dostluk değerinin işlendiğini göstermektedir.

Tilki ile Keklik masalında aklıktan bitap düşen tilkinin, kekligi avlamak için gerçek dışı şeyler söyleyerek onu kandırmaya çalışması, masalda dürüstlük değerinin işlendiğini göstermektedir.

Hoşaf masalında altınlarının karısı tarafından köylülere dağıtıldığını fark eden cimri adamın tam karısına kızacakken köylülerin mutlu olduğunu görünce karısını affetmesi ve artık cimrilik yapmaması, masalda öz denetim değerinin işlendiğini göstermektedir.

Koca Nine ile Tilki masalında Koca Nine tarafından yakalanan ve kaçmak için çabalarken kuyruğu kopan tilkinin, kuyruğunu geri alabilmek için sırasıyla Koca Nine'nin, koyunun, çayırın, çocukların, bakkalın, tavukların, mısır tarlasının ve derenin isteklerini sabırla yerine getirmesi, masalda sabır değerinin işlendiğini göstermektedir.

Ciğer masalında rençper amcanın elini öpüp başına koyma davranışının "Eee, saygının açamayacağı kapı yokmuş." ifadesiyle anlatılması, masalda saygı değerinin işlendiğini göstermektedir.

Şengülüm, Mengülüm, Şüngülüm masalında yavrusu Mengülüm'ü kurtaran keçinin onu bağrına basıp gözlerinden öpmesi, masalda sevgi değerinin işlendiğini göstermektedir.

Şengülüm, Mengülüm, Şüngülüm masalında anne keçinin yavruları için her gün ormana gidip su, ot ve süt getirmesi, masalda sorumluluk değerinin işlendiğini göstermektedir.

Karavezir masalında padişahın her gün bir kese altın verdiği dervişin bu altınları fakir fukaraya dağıtması, masalda yardımseverlik değerinin işlendiğini göstermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Chaitanya (2017) tarafından kültürel mirasın korunmasında değer eğitiminin önemli rol oynadığı ifade edilmektedir. Bu çalışmada, kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla yürütülen ve kapsadığı masalarda işlenen değerler aracılığıyla değer eğitiminde önemli rol oynayan Anadolu Masalları projesindeki masal setlerinin kök değerler açısından incelenmesi amaçlanmış ve bu bağlamda setlerde yer alan tüm kitaplar analize tabi tutulmuştur.

Yapılan analizler sonucunda okul öncesi setindeki en çok masalda yer verilen değer dürüstlük olduğu, bunu saygı değerlerinin izlediği, vatanseverlik kök değerlerine ise hiçbir masalda yer verilmediği belirlenmiştir. Arslan (2022) tarafından yürütülen çalışmada Anadolu Masalları okul öncesi setinde yer alan masalların yaşayan değerler açısından analizi yapılmış ve barış, özgürlük, işbirliği, mutluluk, hoşgörü, alçakgönüllülük, sadelik, dayanışma, empati, misafirperverlik değerlerinin yanı sıra bu çalışmada ele alınan kök değerlerden saygı, sevgi, dürüstlük, sorumluluk, dostluk ve öz denetim değerlerinin incelenen masalarda yer aldığı belirlenmiştir. Araştırma kapsamında, masallardan doğrudan alıntılara yer verilerek örneklendirme yapılmıştır. Bektaş (2023) tarafından yürütülen çalışmada Anadolu Masallarının işlenen konular, masaldaki kahramanlar ve yer verilen ana fikirlerin yanı sıra ele alınan sosyal, ahlaki, siyasi, bilimsel, estetik, ekonomik ve dini değerler bakımından da incelenmesi amaçlanmış ve okul öncesi masalarda bu çalışmada incelenen kök değerlerden dürüstlük, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik değerlerinin yer aldığı belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında ilkokul birinci ve ikinci sınıf setindeki en çok masalda işlenen değerlerin sorumluluk ve yardımseverlik olduğu, bunu eşit sayıda masalda işlenen adalet ve dürüstlük değerlerinin izlediği tespit edilmiştir. Bektaş (2023) tarafından yapılan çalışmada değer grupları içerisinde ele alınan adalet, dürüstlük, saygı, sevgi, sorumluluk ve yardımseverlik kök değerlerinin birinci ve ikinci sınıf masallarında işlendiği tespit edilmiştir.

Araştırmada, okul öncesi masallarında olduğu gibi ilkokul birinci ve ikinci sınıf masallarında da vatanseverlik değerinin ele alınmadığı belirlenmiştir. Toplumsal düzenin sağlanması ve toplumun gelişimine katkı sağlayacak bilinçli bireylerin yetişmesinde önemli rolü olan bu değer, çocukların kendi kültürleriyle buluşmalarını amaçlayan Anadolu Masallarında işlenmemiş olması, önemli bir bulgudur. Yılar ve Zengin Aksu (2021) tarafından ilkokul öğrencileri için hazırlanan Anadolu Masallarının iletlediği değerler bakımından incelenmesi amacıyla yürütülen çalışmada masalarda kök değerlerin tamamına yer verildiği ancak vatanseverlik değerinin doğrudan işlenmediği ortaya konulmuştur.

ÖNERİLER

Anadolu Masallarının kök değerler bakımından incelendiği bu çalışmada araştırma bulgularına dayalı olarak ortaya konulan öneriler aşağıda yer almaktadır:

- Toplumsal birlik ve beraberliğin sağlanmasında en önemli unsurlardan biri olan vatanseverlik değeri proje kapsamına alınıp okul öncesi ve ilkökul öğrencileri için hazırlanan setlere yeni masallar aracılığıyla dâhil edilebilir.
- Kök değerlerin kazandırılmasında Anadolu Masallarının etkisini araştırmaya yönelik çalışmalarla alan yazın desteklenebilir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlalde sorumluluk yazara aittir. Çalışma verileri doküman incelemesi yoluyla toplandığı için etik kurul izin belgesi alınmamıştır.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Yazarın makaleye katkısı % 100'dür.

KAYNAKÇA

- Arslan, Y. (2022). *MEB Anadolu masalları okul öncesi kitap serisinin masal anlatıcılığı ve değerler eğitimi açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Bektaş, B. F. (2023). *Okul öncesi ve ilkökul öğrencileri (1.-2. sınıf) için hazırlanan Anadolu masalları eğitim setlerinin incelenmesi ve masallara ilişkin öğrenci tepkileri* [Yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Beldağ, A., & Yarar Kaptan, S. (2017). Arabalar filminin içerdiği değerlere ilişkin bir inceleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 487-499.
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus Open*, (2), 8-14.
- Bhangu, S., Provost, F., & Caduff, C. (2023). Introduction to qualitative research methods – Part I. *Perspectives in Clinical Research*, 14(1), 39-42.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Brownlee, J. L., Scholes, L., Walker, S., & Johansson, E. (2016). Critical values education in the early years: Alignment of teachers' personal epistemologies and practices for active citizenship. *Teaching and Teacher Education*, (59), 261-273.
- Buston, K., Parry-Jones, W., Livingston, M., Bogan, A., & Wood, S. (1998). Qualitative research. *British Journal of Psychiatry*, (172), 197-199.
- Chaitanya, M. (2017). Value based education and methods, strategies, approaches to impart it in education. *International Journal of Research Culture Society*, 1(5), 6-10.
- Damon, W. (1991). Putting substance into self-esteem: A focus on academic and moral values. *Educational Horizons*, 70(1), 12-18.

- Edgington, W. D. (2002). To promote character education, use literature for children and adolescents. *The Social Studies*, 93(3), 113-116.
- Fossey, E., Harvey, C., McDermott, F., & Davidson, L. (2002). Understanding and evaluating qualitative research. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, (36), 717-732.
- Gibbs, L. J., & Earley, E. J. (1994). *Using children's literature to develop core values*. Phi Delta Kappa Educational Foundation.
- Graham, K. M., Mathews, S. D., & Eslami, Z. R. (2020). Using children's literature to teach the 4Cs of CLIL: A systematic review of EFL studies. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 13(2), 163-189.
- Halstead, J. M., & Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30(2), 169-202.
- Kuper, A., Reeves, S., & Levinson, W. (2008). Qualitative research: An introduction to reading and appraising qualitative research. *BMJ: British Medical Journal*, 337(7666), 404-407.
- Lacina, J., & Stetson, R. (2013). Primary grades: Using children's literature to support positive behaviors. *YC Young Children*, 68(5), 34-41.
- Maddock, J. W. (1972). Morality and individual development: A basis for value education. *The Family Coordinator*, 21(3), 291-302.
- McGuire, S. L. (2016). Early children's literature and aging. *Creative Education*, (7), 2604-2612.
- MEB (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Merriam, S. B., & Grenier, R. S. (2019). *Qualitative research in practice: Examples for discussion and analysis*. Jossey-Bass Publishers.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd Ed.). SAGE Publications.
- O'Flaherty, J., & McCormack, O. (2022). Values education: The understanding of values across Irish educational legislation, policies and curriculum. *Teachers and Teaching*, 28(7), 773-795.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (Çev. Ed. M. Bütün & S. B. Demir). Pegem Akademi
- Roberts, S. K., & Crawford, P. A. (2008). Real life calls for real books: Literature to help children cope with family stressors. *Young Children*, 63(5), 12-17.
- Schwartz, S. H. (2006). Basic human values: Theory, measurement, and applications. *Revue Française de Sociologie*, (47), 249-288.
- Şirin, M. R. (2016). Edebiyat ve çocuk edebiyatı: Edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili Dergisi*, CX(780), 12-31.
- Yarar Kaptan, S. (2021). Prospective classroom teachers' opinions about practical values education. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(15), 1408-1469.
- Yılar, Ö., & Zengin Aksu, E. (2021). İlkokul öğrencileri için hazırlanan Anadolu masallarının ilettiği değerler yönünden incelenmesi. *Sınıf Öğretmenliği Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 115-128.